

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ В УКРАЇНІ І СВІТІ

Горох О.В., канд. екон. наук, доц.

Додіван М.О., здоб. вищої освіти

Державний біотехнологічний університет

Останніми роками спостерігається стрімкий розвиток сфери цифрових валют, випуск та обіг яких може відбуватися за різними моделями, з використанням різних технологій та в різному правовому полі. У цьому контексті багато центробанків досліджують можливість випуску ними власної цифрової валюти та варіантів її використання, у тому числі й Національний банк України.

На сьогодні перед Національним банком, так само як і перед економістами зі всього світу, постає багато питань щодо сфери цифрових валют: «Які їх можливості, потенціал та перспективи впровадження? Як потенційно може змінитись фінансова екосистема з впровадженням цифрових валют центральних банків (ЦВЦБ)? Які бізнес моделі ЦВЦБ можуть бути використані, їхні переваги та недоліки? Які світові тенденції щодо впровадження та регулювання ЦВЦБ?».

Проблемам сутності та розвитку цифрових валют в Україні присвячені праці М. Кучерявенко, А. Кудь, М. Ліхачова, Н. Поливки, М. Куцевола, О. Шевченко-Наумової, А. Квітки, І. Лубенця та ін. Попри значну кількість досліджень в даній області, на поточний момент відсутнє комплексне розуміння потенційних переваг і ризиків від впровадження цифрових валют центральними банками.

Цифрова валюта центрального банку – це цифрова форма грошей, які вже емітовані центральним банком і є загальнодоступним законним платіжним засобом на території країни. ЦВЦБ варто відрізнити від звичних криптовалюти, оскільки останні не випускаються державою і не мають статусу законного платіжного засобу на території країни. Цифрові валюти центробанків ефективно виконують функцію фіатних грошей, тобто є засобом обігу. Вони обмінюються без обмежень на готівкові або безготівкові кошти у співвідношенні один до одного[1].

Поява грошей не лише у паперовій, а й у цифровій формі є природним кроком еволюції грошей у сучасному світі. Використання готівки в багатьох країнах, у тому числі і в Україні, скорочується. Невпинний розвиток технологій приводить до змін у фінансовій сфері. Фінтехкомпанії пропонують все більше способів здійснення електронних платежів з використанням інноваційних сервісів. Та й друга хвиля створення криптоактивів –стейблкоїнів – приватними гравцями стимулює центробанки до активнішого дослідження та впровадження інновацій. У таких умовах центральним банкам доводиться шукати шляхи, як утримати свою провідну роль у фінансовій системі, забезпечуючи доступ населення до грошей центробанку, та водночас не стати на заваді розвитку

інновацій у фінансовому секторі. Тому щороку центральні банки все активніше вивчають питання запровадження власних цифрових валют[3].

Так, на міжнародній конференції – Цифрові валюти центральних банків: нові можливості для платежів, яка відбулася 21 лютого 2020 року в Києві, зібралися представники центральних банків з п'ятнадцяти країн світу: Канади, Швеції, Японії, Південно-Африканської Республіки, Уругваю, Фінляндії, Литви, Польщі, Білорусі, Німеччини, Туреччини та інших [4].

Свої цифрові валюти вже розробляють Китай, Швеція, Південна Корея та ще деякі країни. Центральний банк Швеції в межах пілотного проєкту e-Krona також досліджує цифрову валюту центрального банку як можливий еквівалент готівки для здійснення роздрібних платежів фізичними особами. У Швеції рівень безготівкових розрахунків є одним з найвищих у світі, і цифрова валюта – це спроба центрального банку забезпечити випуск власних цифрових грошей в умовах різкого зниження попиту на готівку[2].

Центральні банки зарубіжних країн очікують наступні ефекти від впровадження власних цифрових валют[5]:

1. Підвищення доступності фінансових послуг (Китай, Сенегал, Туніс, Уругвай);
2. Скорочення частки готівки в обігу (Канада, Китай, Норвегія, Швеція);
3. Скорочення транзакційних витрат (Китай, Еквадор, Уругвай).

Загалом серед переваг цифрових валют можна відзначити те, що вони допомагають зробити суспільство більш фінансово інклюзивним, фінансові послуги – доступнішими, а платежі – швидшими та дешевшими. З іншого боку, застосування цифрових валют несе потенційні ризики. Зокрема, цифрові валюти можуть докорінно змінити ландшафт фінансової системи, а також створити ймовірні ризики для функціонування банківської системи та фінансової стабільності загалом. Крім того, будь-які технології, на яких будуються цифрові валюти, не застраховані від збоїв у роботі системи.

Інформаційні джерела:

1. Аналітична записка за результатами пілотного проєкту із впровадження платформи «Електронна гривня» та електронних грошей Національного банку України (e-гривні) [Электронный ресурс]. Національний банк України, 2019. Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/>
2. Китай запустив тестування своєї цифрової валюти. Режим доступу: <https://nachasi.com/2020/04/22/china-digital-currency/>
3. Кудь О. О., Кучерявенко М. П., Смичок Є. М. Цифрові активи та їх правове регулювання у світі розвитку технології блокчейн : монографія. Харків : Право, 2022. 216 с.
4. Майбутнє цифрових валют – у фокусі уваги світових центральних банків. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/maybutnye-tsifrovih-valyut--u-fokusi-uvagi-svitovih-tsentralnih-bankiv>
5. Гудіма Т. Цифрова валюта центрального банку: особливості впровадження та вплив на грошово-кредитну політику. Національний юридичний журнал: теорія і практика, 2020. No 1. С. 86-89. <http://www.jurnaluljuristic.in.ua/archive/2020/1/19.pdf>